

Gyakorlat teszi...

Munkahelyi Gyakorlat

Értelmi sérült tanulók integrált munkavállalásra felkészítő programja

A kiadványt kiadja a

Fogyatékos Gyermekekért Közalapítvány

Fogyatékos Gyermekek, Tanulók
Felzárkóztatásáért Országos Közalapítvány

A kiadványt írta a

Salva Vita Alapítvány

A kiadvány a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium
és a Munkaerőpiaci Alap Rehabilitációs Alaprészének támogatásával készült.

2004.

Tartalomjegyzék:

A Munkahelyi Gyakorlat (MHGY) programról	
Néhány szó az értelmi sérült emberekről	
Iskoláknak Iskolapad – munkapad	
Tanulóknak Megmutatom, mit tudok	
Szülőknek Felnőtt a gyerekem!	
Munkáltatóknak Munkatárs = társ a munkában	
Munkahelyi Gyakorlat programban ellátott munkakörök, feladatok	
Munkaügyi Központoknak Keressünk együtt munkát!	
Hasznos információk	
Útkereső	

Köszöntő

Örömmel fogadtam, hogy elkészült a Munkahelyi Gyakorlat programot népszerűsítő kiadvány, amely értelmi sérült fiatalok integrált munkavállalásához nyújt segítséget. A program hidat képez az iskolai élet és a felnőtt világ között. Túlmutatva az oktatási intézmények falain, felkészíti a sérült fiatalokat az önálló életre, amelynek egyik sarokköve a munkavégzés.

Oktatási intézmények, munkaügyi szervezetek szakemberei, munkáltatók és civil szervezetek járulnak hozzá lelkesedésükkel, tudásukkal a Munkahelyi Gyakorlat program sikeréhez, az értelmi sérült emberek munkaerőpiaci szegregációjának csökkentése érdekében.

Az innovatív foglalkoztatáspolitikai és gyakorlati fejlesztése mindannyiunk számára nagy kihívást jelent, amelyhez nemcsak szakértelem, hanem rengeteg energia, türelem és optimizmus kell.

Arra biztatom mindenkit, hogy vállalja a továbblépést a befogadó társadalom eszméjének megvalósítása útján, az új, európai Magyarország megteremtéséért.

Ehhez a munkához kívánok erőt, kitartást és sok sikert!

Garzó Lilla

Garzó Lilla

stratégiai helyettes államtitkár

Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium

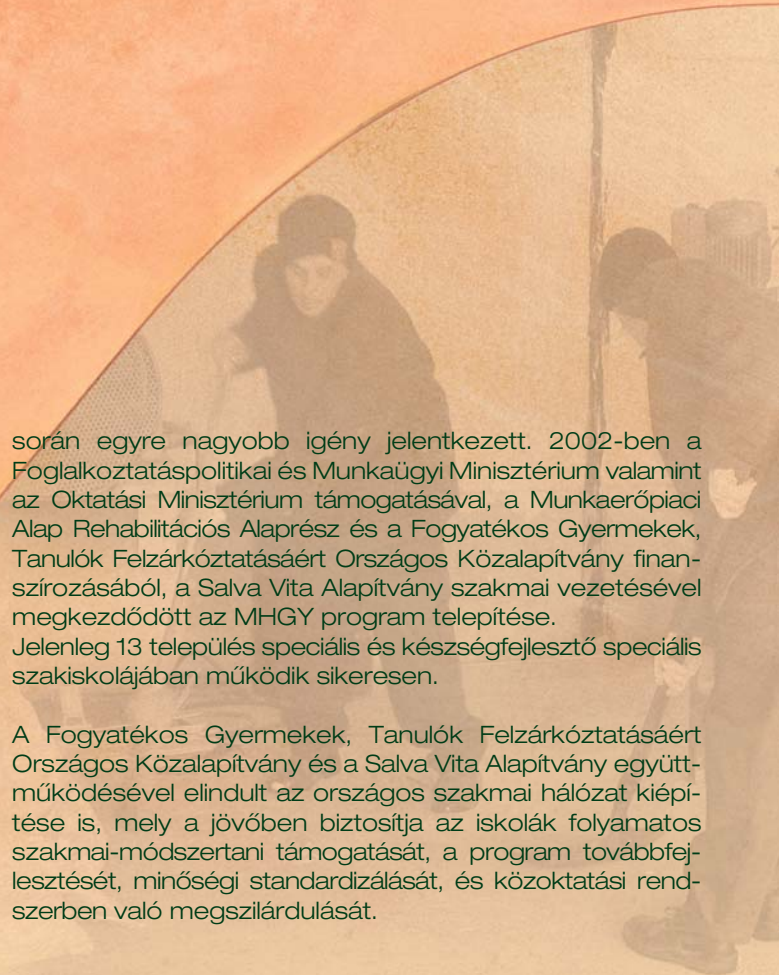
„Ha majd egyszer nagy leszek,
Én is kőműves leszek.
Mint az Emil barátom.
Keverem a maltert, rakom a téglát,
S lesznek szép házak.
Keresem a sok pénzt,
Ami csak az enyém.
Noémi lesz a párom,
Amit én már nagyon várok.”

(MHGY programban részt vett tanuló verse)

A Munkahelyi Gyakorlat (MHGY) programot – értelmi sérült fiatalok integrált munkavállalását elősegítő iskolai modult – a Salva Vita Alapítvány dolgozta ki, amelyet elsőként 1996-ban Budapesten a Csalogány utcai Készségfejlesztő Speciális Szakiskolában vezettek be.

Az újszerű oktatási módszer arra keresett megoldást, hogy a végzős tanulók a felnőtt életre, a munkavállalásra felkészülten lépjenek ki az iskolákból. A hasznos munkavégzés, az értékteremtés azon túl, hogy örömet jelent, biztosítja helyüket a társadalomban. Az elmúlt 8 év tapasztalatai bebizonyították, hogy az MHGY program eredményes, és szükség van rá az értelmi sérült emberek önálló életvitelének segítéséhez.

Az MHGY program országos szintű terjesztésére az évek

során egyre nagyobb igény jelentkezett. 2002-ben a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium valamint az Oktatási Minisztérium támogatásával, a Munkaerőpiaci Alap Rehabilitációs Alaprész és a Fogyatékos Gyermekek, Tanulók Felzárkóztatásáért Országos Közalapítvány finanszírozásából, a Salva Vita Alapítvány szakmai vezetésével megkezdődött az MHGY program telepítése.

Jelenleg 13 település speciális és készségfejlesztő speciális szakiskolájában működik sikeresen.

A Fogyatékos Gyermekek, Tanulók Felzárkóztatásáért Országos Közalapítvány és a Salva Vita Alapítvány együttműködésével elindult az országos szakmai hálózat kiépítése is, mely a jövőben biztosítja az iskolák folyamatos szakmai-módszertani támogatását, a program továbbfejlesztését, minőségi standardizálását, és közoktatási rendszerben való megszilárdulását.

A Munkahelyi Gyakorlat (MHGY) programról

Az Európai Unió tagállamaiban elvárás, hogy a fogyatékos emberek teljes jogú állampolgárként éljenek, és lehetőség szerint ép társaik között, képességeiknek megfelelő munkát végezzenek.

Ezen cél eléréséhez szükségszerű, hogy a sérült emberek már az iskola éveit alatt megismerjenek munkalehetőségeket, és valós környezetben felkészüljenek a munkavégzésre, a felnőtt életre.

Munkavállalóként való alkalmazásukhoz elengedhetetlen a fogadó közeg nyitottsága, valamint a munkáltatók meggyőződése arról, hogy megfelelő körülmények és támogatások biztosításával a sérült emberek a társadalom hasznos tagjaivá válhatnak.

Az értelmi sérült tanulók szakiskolai oktatása hazánkban elsősorban elkülönített, ún. szegregált iskolai környezetben történik, amely nem ad elegendő esélyt a tanulóknak arra, hogy megismerjék a munka világát, és elsajátítsák a társadalmi beilleszkedéshez nélkülözhetetlen kommunikációs és viselkedési kultúrát.

Ebben a helyzetben a társadalom – benne a munkáltatók – sem ismerhetik meg az értelmi sérült embereket, így felkészületlenek fogadásukra.

Ezt a hiányosságot igyekszik pótolni a Munkahelyi Gyakorlat, az értelmi sérült fiatalok integrált munkavállalásra felkészítő programja.

A Munkahelyi Gyakorlat (MHGY) program bemutatása

A programba bevont tanulók:

- az iskolai képzésbe beépítve
- külső munkahelyeken, integráltan, ép munkatársak között

- heti egy alkalommal, 3-4 órában
- kis létszámú munkacsoportokban (két tanuló egy kísérővel)
- kéthavonkénti forgásban
- bérezés nélküli munkát végeznek, azaz szakiskolai gyakorlatukat töltik.

A programot igazán eredményesnek akkor mondhatjuk, ha a tanulók nagyobb eséllyel tudnak az iskola után munkát vállalni a nyílt munkaerőpiacon.

A program hatása

A Munkahelyi Gyakorlat program hatására a tanulók képesek és akarnak is dolgozni.

A szülők reálisan látják gyermekük munkavállalásának esélyeit, hisznek benne és harcolnak azért, hogy gyermekük dolgozzon.

A program megerősíti az iskolákat abban, hogy pedagógiai munkájuk hosszú távon is hasznos és előre mutató. Meggyőződnek arról, hogy vannak diákjaik, akik számára lehetséges az integrált munkavállalás.

A munkaadók megismerik és elismerik az értelmi sérült fiatalok munkavégző képességét, és nyitottá válnak alkalmazásukra.

Hatékony együttműködés, élő párbeszéd indul el a munkahelyi központok munkatársai, az iskolák pedagógusai, a szülők és a munkáltatók között. Ez megalapozza és biztosítja az értelmi sérült emberek integrált foglalkoztatását, társadalmi beilleszkedését.

A települések lakossága betekintést nyer az értelmi sérült fiatalok mindennapi életébe, s ennek hatására javul a környezet toleranciája.

Néhány szó az értelmi sérült emberekről

„Közétek elvegyülni vágyom, hogy ne legyek boldogtalan.”

(Váczi Mihály)

Egy társadalomban sokféle értelmi képességgel élnek emberek. Vannak, akik átlagos, és vannak, akik magasabb vagy éppen alacsonyabb szintű értelmi képességgel rendelkeznek. Az ember értékét azonban nem csupán ezzel mérjük. Az értelmi sérült emberek is nagyszerűen tudnak teljesíteni egyszerűbb, betanított munkakörökben, ha arra kellőképpen felkészülhetnek. Minél korábban elkezdődik ez a folyamat, beilleszkedésük annál zökkenőmentesebb.

Ahhoz, hogy feltétel nélkül el tudjuk fogadni a gyengébb értelmi képességű embereket, meg kell őket ismernünk. Erre biztosít lehetőséget az, ha munkavégzés közben, velük együtt dolgozva szerzünk személyes tapasztalatokat.

Mi okozza az értelmi sérülést?

Az értelmi sérülés a központi idegrendszer fejlődési károsodásának következményeként alakul ki. Létrejöttében genetikai okok, szülés előtti, alatti vagy utáni agyi működést károsító hatások, valamint az élet bármely szakaszában bekövetkező baleset, betegség során fellépő agyi sérülés játszik szerepet.

Miben mutatkozik meg az értelmi sérültség?

Jellemző az általános értelmi képességben való elmaradás. Mindez különböző fokban akadályozza az önálló életvezetést, valamint a társadalomba való beilleszkedést, szerepbetöltést.

Vannak, akik intelligenciájukat tekintve a normál szint alsó határát közelítik meg, s vannak, akik ennél jóval alacsonyabb értelmi képességgel rendelkeznek.

Az értelmileg akadályozott emberek sérültsége, fogyatékossága elsősorban a gondolkodás területén jelentkezik. Jellemző rájuk a konkrét fogalmi gondolkodás, azaz csak egyszerű fogalmakkal, alapszinten tudnak ismereteket szerezni, és bizonyos helyzetekhez viszonyulni. Absztrakciós képességük hiányos, magasabb szintű következtetést, elvonatkoztatást, ítéletalkotást, általánosítást nem várhatunk el tőlük, a külvilág összefüggéseit nehezebben, több segítséggel tudják megismerni és megérteni. Gyakran különféle tanulási nehézséggel is küszködnek.

Beszédjükre is többnyire az egyszerűség jellemző. Szókincsük terjedelme kicsi, szókészletükben a konkrétumot jelölő szavak fordulnak elő nagyobb arányban. Nehezebben tudják kifejezni magukat, kommunikációs kultúrájuk is elmaradást mutat.

Milyen iskolát végezhetnek az értelmileg sérült emberek?

Értelmi képességeiknek megfelelően kétféle iskolában folytathatják tanulmányaikat:

- A jobb képességű tanulók az általános iskola után speciális szakiskolát végezhetnek, és képesek egyszerűbb szakmát betanított, esetleg szakmunkás szinten elsajátítani.
- A gyengébb képességűek számára a készségfejlesztő speciális szakiskolák nyújtanak olyan képzési programot, amely során a tanulók fejleszthetők, egyszerűbb munkára nevelhetők, illetve betaníthatók.

Hogyan készülhetnek fel a tanulók az iskola utáni munkavállalásra?

- Iskolán belül létrehozott tanműhelyekben.
- Iskolán belül külső munkahelytől vállalt bedolgozás keretében.
- Külső munkahelyen való munkavégzés során nagy létszámú csoporttal, néhány munkatípus kipróbálásával.
- Munkahelyi Gyakorlat program keretében, külső munkahelyeken, 2 fős csoportban, többféle munkatípus végzésével.

Az értelmi sérült emberek munkavégzésének általános jellemzői:

- Átlagosnál nagyobb monotonia tűrés, azaz egyféle munkát ugyanolyan intenzitással hosszabb ideig tudnak végezni.
- Ragaszkodnak a tanultakhoz, mindez alkalmassá teszi őket a pontos, igényes munkavégzésre.
- Feladataikat a megadott módon hajtják végre.
- Az irányítást elfogadják, és betartják a szabályokat.
- A mechanikus munkákat folyamatosan, kitartóan végzik.

Iskolapad - munkapad

„Az eredmények alapján úgy gondolom, hogy ez a módszer sikeresnek minősíthető. Mindenkit bátorítok arra, hogy vágjon bele a Munkahelyi Gyakorlat programba, mert látom, hogy a sérült fiataljainknak óriási lehetőséget ad a további életvitelhez.”

(speciális szakiskola igazgatója)

A pedagógusokat büszkeség tölti el, ha látják munkájuk eredményét volt diákjaik életében. Pozitív visszajelzéseket kapnak környezetükből, és elismerik a tanulók érdekében végzett erőfeszítéseiket.

Bár az iskolák lehetőségeikhez képest igyekeznek mindent megadni fiataljaiknak, mégis gyakran szembesülnek

azzal a ténnyel, hogy diákjaik elkallódnak megfelelő továbblépési lehetőségek hiányában. Könnyebb útjukra engedni őket, ha előre látható, hol tudnak képességeiknek megfelelően helyállni. A sikeres teljesítéshez az is szükséges, hogy az iskola megadja mindazt a felkészítést, amit a környezet elvár az iskolából kilépő tanulóktól.

Felgyorsult világunk egyre nagyobb elvárásokat támaszt mindannyiunkkal, így a speciális szakiskolákkal szemben is. Fontos, hogy a változásokra időben reagáló, rugalmas, nyitott hozzáállás jellemezze az intézményeket. Akik ennek megfelelően alakítják pedagógiai programjukat, azok még hatékonyabb felkészítést nyújtanak tanulóiknak az iskola utáni felnőtt élethez.

Ilyen innovatív és tenni akaró szemlélettel fogtak az újításba azok az iskolák is, akik beemelték pedagógiai programjukba az MHGY-t, mint az integrált munkaerőpiaci munkavállalásra felkészítő módszert.

A tapasztalatok azt bizonyítják, hogy az ország bármely településén sikeresen adaptálható a Munkahelyi Gyakorlat azokban az iskolákban, ahol felismerik a jövő lehetőségeit a programba való bekapcsolódással.

Miben nyújt mást az MHGY program az eddigi szakmai gyakorlatoknál?

- A tanulók külső munkahelyeken, integráltan dolgoznak.
- A diákok többféle munkahelyet, munkatípust, munkakörnyezetet ismernek meg.
- A tanulók kis csoportban dolgoznak (egy munkacsoport 2 diákból áll).
- A sérült fiatalok valós munkakörnyezetben tesznek szert a munkavégzés területén nélkülözhetetlen praktikus tudásra, gyakorlati tapasztalatokra.

Miért érdemes az iskoláknak bevezetni az MHGY programot?

- Új eszközt kapnak ahhoz, hogy még hatékonyabban készíthessék föl diákjaikat a munkára, a felnőtt életre.
- Az iskolák a programmal lehetőséget kapnak a tanulókkal idegen környezetben történő személyre szabott foglalkozásra, fejlesztésre.
- A pedagógusok munkahelyekről, munkáltatóktól kapnak külső és elfogulatlan visszajelzést oktató-nevelő munkájukról.
- Mód nyílik az iskolák kapcsolati rendszerének alakítására

és kiszélesítésére.

- Napi tapasztalatot szerezhetnek a munkaerőpiaci lehetőségekről, elvárásokról.
- Az MHGY program által az iskolák munkáját, törekvéseit a környezetük is megismerheti.
- Az iskolák az integráció aktív elősegítőivé válnak.
- A programba való bekapcsolódással növekszik a sérült fiatalok iskola utáni elhelyezkedésének esélyét.
- A program a társadalom toleranciáját a fogyatékos emberekkel szemben oly módon növeli, hogy személyes, napi kapcsolatot teremt sérült és ép emberek között.
- Az új feladatok és élmények felpezsdítik az iskolai életet.
- Az iskolák egy országos szinten sikeresen működő, államilag támogatott, az európai uniós normáknak megfelelő módszert adaptálhatnak.
- Tevékeny résztvevői lehetnek az MHGY programot működtető iskolák országos szakmai hálózatának.

Mi könnyíti meg az MHGY program működtetését az iskolák számára?

- Kiforrott képzési módszer biztosítja az iskolák munkatársainak felkészítését.
- Tapasztalt szakértői háttér nyújt konzultációt és tanácsadást az iskolák számára.
- Kidolgozott mérési és dokumentációs rendszer áll az iskolák rendelkezésére.
- Szakmai továbbképzésen, konferencián való részvétellel van lehetőség.
- A rendszeres tájékoztatás, az aktuális információkhoz való hozzájutás biztosított a programban együttműködők számára.

Megmutatom, mit tudok

„Szeretek dolgozni, mert úgy érzem, igazi felnőtt lehetek egyszer.”

(tanuló)

Még tanuló vagy, de egyszer befejezed az iskolát.

Az iskola után kezdődik el a felnőtt élet.

Aki felnőtt, az már dolgozni jár.

Biztosan gondoltál már te is arra, hogy mit fogsz az iskola után dolgozni.

Könnyebb választanod munkát, ha már sok feladatot kipróbáltál.

Van olyan tanóra, amikor nem az iskolában ismerkedsz a munkával, hanem munkahelyeken.

Ezt a tanórát Munkahelyi Gyakorlatnak hívják.

A Munkahelyi Gyakorlat tanórán munkahelyekre fogsz járni.

A munkahelyeken sokféle munkát próbálsz majd ki.

Megtudod, hogy miben vagy ügyes.

Megtudod, hogy mi megy neked nehezebben.

Megtanulod, hogyan kell viselkedni egy munkahelyen.

A munkahelyre 1 osztálytársaddal és 1 tanárral jársz.

Iskolaidőben jársz majd dolgozni.

Hetente 1 napon fogsz dolgozni a munkahelyen.

A munkáért nem kapsz pénzt, mert ez a gyakorlat is a tanuláshoz tartozik. Olyan foglalkozás ez, mint amilyen az iskolában is van, például a kertészkedés, takarítás, terítés a konyhában.

Egy tanévben 4 munkahelyen fogsz dolgozni.

A munkahelyeken sokat fogsz tanulni.

Lesznek érdekes gépek és eszközök.

Megtanulod, hogyan kell az eszközöket használni.

Megtanulod, hogy egyedül is meg tudd csinálni a feladatokat.

A tanárod segít neked, hogy jól végezd el a feladatokat.

Felnőtt emberekkel fogsz együtt dolgozni a munkahelyeken.

Mindig tudsz segítséget kérni, ha valamit nem értesz.

A tanárod segít neked megtanulni, hogyan viselkedik a felnőtt ember.

A munkahelyekre lehet, hogy nem tudtok majd gyalog eljutni.

Sokszor közlekedési eszközre kell majd szállnotok.

Közlekedési eszköz a busz, villamos, metró, vonat, bicikli.

Megtanulod, hogyan kell eljutni a munkahelyekre.

A Munkahelyi Gyakorlat segít neked abban, hogy az iskola után könnyebben tudj munkahelyen dolgozni.

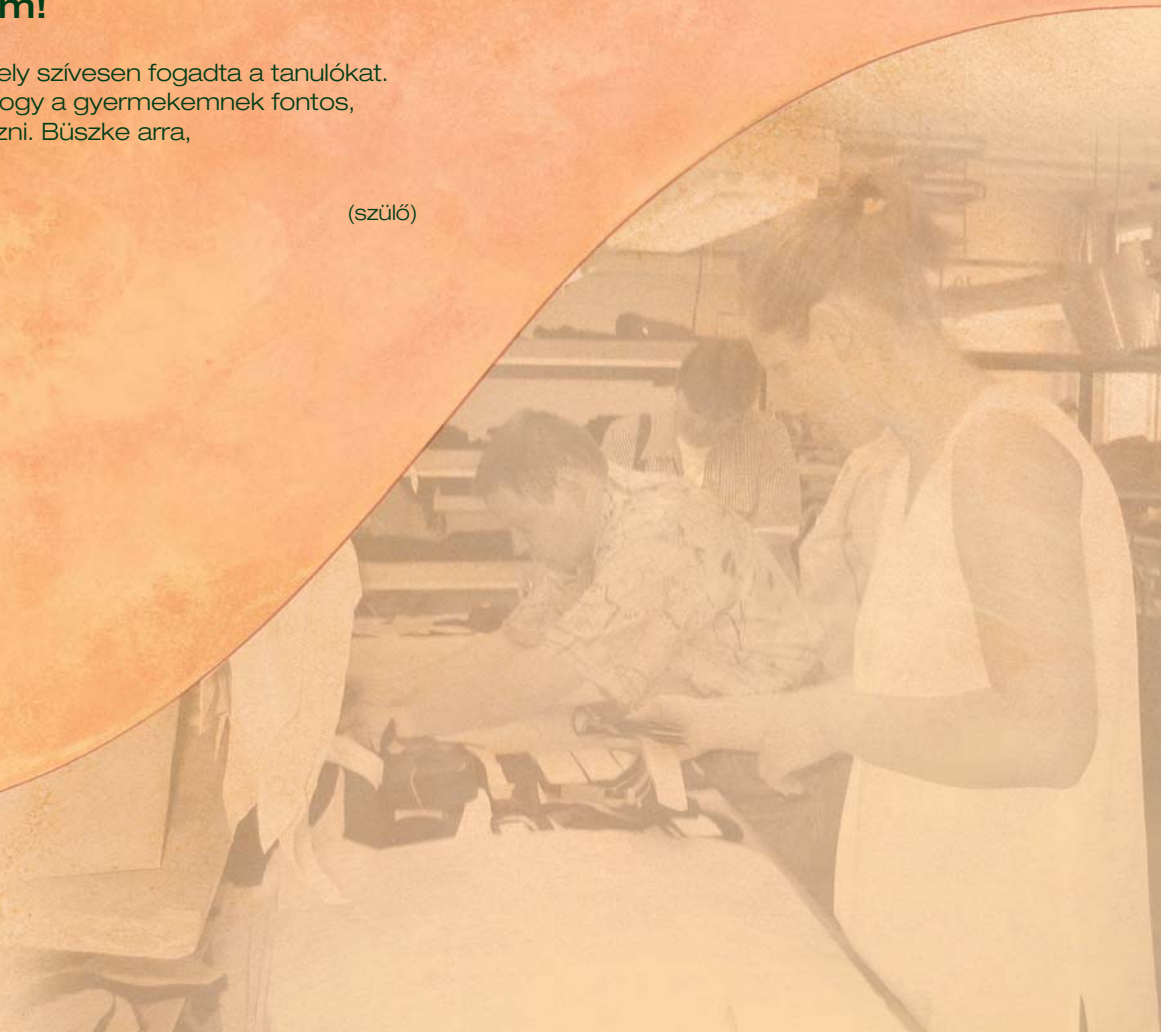
Sok dolgot már ismerni fogsz.

Már az iskolában felkészülsz arra, hogy mi vár rád az iskola után.

Felnőtt a gyerekem!

„Eddig még minden munkahely szívesen fogadta a tanulókat. Szülőként nagyon jó érzés, hogy a gyermekemnek fontos, hogy valamit ő is el tud végezni. Büszke arra, hogy felnőttként dolgozik.”

(szülő)

Minden szülő arra vágyik, hogy gyermeke boldoguljon az életben, szakmát tanuljon, tisztességes munkát végezzen, teljes életet éljen.

Ez az értelmi sérült fiatal nevelő édesanyák és édesapák álma is. Gyakran szembesülnek azonban azzal, hogy fogyatékos gyermekük számára a tanulmányok befejeztével valami lezárul, s nincs semmi, ami elkezdődhetne. Információk és kiutak hiányában minden erőfeszítésük megakadhat.

Nehezítheti a továbblépést, hogy olykor nem ismerik gyermekük munkavégző képességét, nem tudják, milyen munkahelyek lennének megfelelőek számára.

Az iskolai évek alatt működő Munkahelyi Gyakorlat program azonban lehetőséget ad arra, hogy mindez másként legyen.

Az MHGY programba bevont tanulók több munkahelyen, többféle munkatípusban próbálják ki magukat, megismerik a munkakörülményeket, megtanulnak beilleszkedni munkatársaik közé.

A szülők reális képet kapnak arról, hogy az iskola után védett körülmények között vagy normál munkahelyen képes lesz-e gyermekük a munkavégzésre.

Mit várhatnak a szülők az MHGY programtól?

- Munkahelyek, iskolai kísérők jelzésein keresztül reális képet kapnak gyermekük munkavégző képességéről, elképzeléseiről és viselkedéséről.
- Megismerik, hogy milyen típusú munkakörök, feladatok jöhetnek számításba gyermekük álláskeresésekor.
- Információhoz jutnak az iskola utáni ellátás lehetőségeiről, a jogszabályi háttérrel, munkavégzési, elhelyezkedési formákról, igénybe vehető támogatásokról.
- Az iskolával partnerként működhetnek együtt gyermekük fejlesztésében. Lényeges, hogy mind az iskolában, mind pedig otthon egyazon elvek alapján történjen a nevelés.
- Gyermeküket mindvégig biztonságban tudhatják a programban, hiszen jól felkészült segítő kíséri a gyakorlat során.
- A munkavégzés által fejlődik gyermekük személyisége, felelősségtudata, önállósága, munkabírása, kitartása.
- Megtapasztalják, hogy gyermekük számára lehetőség nyílhat az iskola utáni munkavégzésre, s ezáltal a teljesebb, felnőtt életre.
- A program segít abban, hogy elfogadják sérült gyermekük adottságait és korlátait.
- Megkönnyíti a minden szülő számára oly nehéz leválási folyamatot.
- Megtapasztalja a család a társadalom fogadókészségét.
- A környezet megismeri és elismeri értelmi sérült gyermekük képességét és emberi értékeit.
- Átélik gyermekük afelett érzett örömét, büszkeségét, hogy ő is képes hasznos munkát végezni.

Munkatárs = társ a munkában

„Természetesnek tartom, hogy cégünk bekapcsolódott ebbe a programba, hiszen ezzel a lehetőséggel elősegítjük az esélyegyenlőséget, a fogyatékos és az ép emberek közötti kapcsolatok kialakulását. Mindezek mellett ez a kezdeményezés a cégre plusz terhet nem ró, hasznát vesszük a tanulók munkájának.”

(édesipari cég termelési igazgatója)

Az iskolai év kezdetén nyüzsgő diákok lepik el a vállalatokat, hogy szakmai tapasztalatot szerezzenek. Azonban kevés példája van annak, hogy az értelmi sérült fiatalokat nevelő speciális szakiskolák tanulói is külső munkahelyekre járjanak gyakorlatra.

A Munkahelyi Gyakorlat egy olyan bevált program, amely az iskola utáni felnőtt munkavállalásra készít fel értelmi sérült fiatalokat. A szakképzésen belül nem egy adott szakma elsajátítására irányul, hanem a munkakészségek fejlesztésére, és a szocializáció kialakítására.

Az emberek többsége először kétkedéssel fogadja az értelmi sérült emberek nyílt munkaerőpiacon – nem védett körülmények között – történő foglalkoztatásának lehetőségét. Ennek oka, hogy tapasztalatok hiányában csak a köztudatban élő negatív előítéletekre tudnak hagyatkozni.

A Munkahelyi Gyakorlat program azonban lehetőséget kínál arra, hogy a munkáltatók foglalkoztatási kötelezettség nélkül megismerjék az értelmi sérült fiatalokat, munkavégző képességüket.

Ez a módszer másban is eltér a megszokott szakmai gyakorlattól. Ha arra keressük a választ, hogy miért fogadja az MHGY programot az országban már közel 80 munkahely, az alábbi érvek kerülnek előtérbe:

- A tanulók megbízható feladatvégzésükkel hozzájárulnak a cég munkájához.
- A program fogadása anyagi terhet nem ró a munkáltatóra.
- Az iskola vállalja a tanulókért a felelősséget.
- Az iskolai kísérő segíti a tanulók munkavégzését és munkahelyi beilleszkedését.
- A munkával kapcsolatos szervezési feladatokat az iskola látja el.
- Biztonságot jelent a cég számára, hogy a programban jól felkészített tanulók, és megbízható kísérők vesznek részt.
- Az MHGY programra nyitott munkáltatók egy olyan országosan elismert, európai uniós normáknak megfelelő program részeseivé válnak, mely elősegíti a fogyatékos emberek esélyegyenlőségének megteremtését.

Mit jelent a munkáltató számára a Munkahelyi Gyakorlat programban való együttműködés?

- Heti egy alkalommal, 3-4 órában biztosítja 2 tanuló+1 iskolai kísérő részére a folyamatos munkavégzést és az ahhoz szükséges eszközöket.
- Egy tanév alatt 4 csoportot fogad kéthavonkénti forgásban.
- Minden csoport tanulóját és kísérőit balesetelhárítási és munkavédelmi oktatásban részesíti.

A Munkahelyi Gyakorlat programban való részvétellel a vállalatok olyan értéket képviselnek, amely nemcsak növeli a cég jó hírét, hanem példaértékű más munkáltatók számára is. Mindezzel hozzájárulnak a fogyatékos emberekről kialakult szemléletmód megváltoztatásához.

Munkahelyi Gyakorlat programban ellátott munkakörök, feladatok

Mosodai munka

- előkészítés
- kalanderes vasalás
- hajtogatás
- raktári munka
- szortírozás

Szerszámkarbantartás

- csapágyzsírozás
- használhatóság szerinti válogatás
- egyéb kisegítő munkák

Takarítói munkakör

- sepregetés
- felmosás
- porszívózás
- ablakmosás
- portörítés
- mellékhelyiségek takarítása
- szeméttürités

Mezőgazdasági, kertészeti munka

- gyomlálás
- gereblyezés
- ültetés, palántázás, szaporítás
- fűnyírás, karózás
- locsolás
- cserépválogatás
- földtöltés

- üvegházi munkák
- zöldségszedés
- kapálás
- zöldségtisztítás
- magozás

Udvarosi munkakör

- sepregetés, hólapátolás
- gyomlálás
- gereblyezés
- fűnyírás
- locsolás
- szemétkosarak ürítése
- szemetesládák mosása
- cserepek tisztítása
- földtöltés

Konyhai kisegítői munkakör

- előkészítés
- válogatás
- zöldségtisztítás
- mosogatás
- ételhordás
- terítés
- tálalás
- takarítói munkák

Állatgondozói munkakör

- takarmányozás

- almozás
- etetés
- takarítás

Árufeltöltő/címkéző munkakör

- dobozok, termékek címkézése, polcrendezés
- dobozolás
- kézi anyagmozgatás
- árufeltöltés

Expediálóban iratrendező munkakör

- borítékolás
- nyomtatványok fűzése
- iratrendezés
- csomagolás

Nyomdai munkakör

- előkészítés
- kézi anyagmozgatás
- fóliázás
- utómunkák
- prospektusok összerendezése

Papírtermék-készítő munkakör

- perforált dobozok készre hajtogatása
- ragasztás ragasztópisztollyal
- leporellók hajtogatása
- prospektusok összeállítása
- dísztaskák hajtogatása, zsinórozása

Segítő/szociális munkakör

- idősek mellett egyszerű tevékenységekben segédkezés
- ágynemű húzása
- szennyes elvitele

Postai munkakörök

- irányítószám szerinti levélválogatás
- raktárosi munkák
- címkézés
- bélyegzés
- csomagok rendezése
- zsákolás

Raktárosi munkakör

- iratrendezés
- kézi anyagmozgatás
- csomagolás, dobozolás

Irodai kisegítő munkakör

- fénymásolás
- nyomtatványok előkészítése, összerendezése

Élelmiszeripari munkakörök

- szalagmunka
- selejt válogatása
- méret szerinti válogatás
- péksütemények előkészítése
- sütemények mázázása, formázása
- tésztakeverés
- anyagmozgatás

- címkézés, fóliázás
- dobozolás, csomagolás
- ládamosás

Termék-összeállító munkakörök

- játékok, használati eszközök kézi összeszerelése
- csomagolás
- dobozolás
- címkézés, vonalkódozás
- kézi anyagmozgatás

Textil- és bőripari munkakörök

- textíliák szétválogatása
- rövidáru termékek válogatása
- kézi bontás
- anyag-összeállítás, csomagolás
- ragasztócsíkok illesztése, vasalása
- anyagmozgatás, szállításra előkészítés
- cipőkellékek bontása
- ragasztás, összetűzés
- anyagrészek, késztermékek portalanítása
- céma- és szoszmentesítés
- címkézés

Faipari munkák

- raklapra faanyagok pakolása
- kárpitanyagok mérése, tekercselése
- fatermékek csiszolása
- fajtékok összeragasztása, festése

- ládák pakolása
- takarítás
- anyagmozgatás

Könyvtári kisegítő munkakör

- folyóiratok rendezése
- katalógus szerinti válogatás
- könyvek polcra helyezése
- sztomózás
- fénymásolás

Építőipari munkakör

- törmelékfordás
- takarítás
- anyagmozgatás

Elektrotechnikai betanított munkakör

- drótok, diódák összeszerelése
- kötegelés
- tűlélés
- drótmentés
- alkatrészek sorjázása
- válogatás
- címkézés
- csomagolás

Gyógyszertári munkák

- mosogatás
- dobozok pakolása
- címkézés
- gyógyszerári krémek keverése

Keressünk együtt munkát!

„Munkaügyi központunk előnyhöz jutott a programban való együttműködéssel, hiszen olyan munkavállalók fognak felkeresni bennünket, akik már több munkaterületet kipróbáltak.

A végzett fiatalok a munka örömét és a munka iránti érdeklődést hozzák magukkal. Mindez segít nekünk abban, hogy még eredményesebben keressük számukra a megfelelő munkahelyet.”

(megyei munkaügyi központ)

A munkaügyi kirendeltségeken nem ismeretlen az a kép, amikor egy pályakezdő fiatal tanácsstalanul áll az ügyintéző előtt, és nincs elképzelése arról, milyen munkát szeretne. Speciális szakiskolát végzett fiatal esetén még nehezebb az elhelyezés, hiszen az ügyfél értelmi képessége nem mindig teszi lehetővé, hogy reálisan lássa és megfogalmazza elképzeléseit. Ideális az a helyzet, amikor a fiatal tisztában van erősségeivel és korlátaival, és gyakorlati tapasztalataira alapozva el tudja mondani, milyen munkát szeretne. Éppen ilyenek a Munkahelyi Gyakorlat programból érkező álláskeresők.

Joggal merülhet fel a kérdés, hogy miért fontos a munkaügyi központoknak együttműködniük a speciális szakiskolákkal a Munkahelyi Gyakorlat programban. Az iskola, és az iskola utáni életben szerepet vállaló hivatal munkájának összehangolása nagyon lényeges, hiszen a kikerülő fiatalok álláskeresőként a kirendeltségek potenciális ügyfelei lesznek.

Milyen előnyhöz jutnak a munkaügyi központok a Munkahelyi Gyakorlat programban való együttműködéssel?

- Az ügyintézők megismerik az értelmi sérült iskolások csoportját, majdani ügyfeleiket.
- Munkavállalásra alkalmas és jól felkészített ügyfeleket kapnak a programból kikerülő személyekben.

- Élő párbeszéd alakul ki az iskolákkal, szülőkkel, ami növeli a munkába állás esélyeit.
- Munkahelyi referenciákhoz jutnak azoktól a munkáltatóktól, akiknél a fiatalok már az iskolai idő alatt gyakorlatot szereztek. Mindez megkönnyítheti a munkakeresés fázisát, illetve információval szolgálhat a leendő munkaadók számára.

Az eddigi tapasztalatok szerint eredményes együttműködések alakultak ki a programban résztvevő iskolák és a települések munkaügyi kirendeltségei között.

A munkaügyi központok az alábbiakkal tudnak kapcsolódni a Munkahelyi Gyakorlat programhoz:

- Az iskolai tanév alatt a végzős fiatalokat segítik munkavállalási tanácsadással, alkalmassági és személyiségvizsgálatokkal, melyek megkönnyítik a tanulók pályorientációját, illetve elhelyezését.
- Tájékoztatást nyújtanak a tanulóknak szakmákról, foglalkozásokról, munkahelyekről, munkakövetelményekről.
- Az iskola tanéve alatt munkaadói címjegyzékkel, kapcsolataik által segítik a Munkahelyi Gyakorlat programot fogadó munkahelyek feltárását.
- Információkkal látják el az iskolát, valamint a programban részt vevő tanulókat és szüleiket az iskola után igénybe vehető, a munkaügyi központ által nyújtott szolgáltatásokról, elhelyezkedési lehetőségekről és támogatásokról.
- A munkaügyi központ érintett kirendeltségei a program befejezésével regisztrálják az értelmileg akadályozott fiatalokat, és a jogszabályi lehetőségek szerint munkaerőpiaci támogatásokkal segítik munkába állásukat.

Hasznos információk a Munkahelyi Gyakorlat programhoz

A Munkahelyi Gyakorlat programot működtető iskolák segítenek:

- gyakorlati tapasztalataik megosztásával;
- a programról való felvilágosítással;
- referenciákkal.

Iskolák címei 2004-ben:

- Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola és Diákotthon
1027 Budapest, Csalogány utca 43. Tel: 06-1/225-0450
- BMK Pánczél Imre Gyógypedagógiai és Pedagógiai Szakszolgálati Intézménye
5700 Gyula, Szt. István utca 36. Tel: 06-66/463-167
- Ezredéves Készségfejlesztő Óvoda, Általános Iskola és Speciális Szakiskola
8000 Székesfehérvár, Havranek út 4. Tel: 06-22/504-968
- Kozmutza Flóra Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola és Kollégium
8200 Veszprém, Tüzér utca 44. Tel: 06-88/561-930

- Speciális Általános Iskola és Szakiskola
6300 Kalocsa, Kossuth L. utca 50-52. Tel: 06-78/461-667
- Sztehló Gábor Általános Iskola és Speciális Szakiskola
8435 Gic, Nagy Lajos u. 12. Tel: 06-88/589-205
- Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Intézmény és Gyermekotthon
9023 Győr, Bárczi G. u. 2. Tel: 06-96/419-022
- Martin János Szakiskola és Speciális Szakiskola
3529 Miskolc, Áfonyás u. 18/a Tel: 06-46/562-200
- Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Diákotthon és Gyermekotthon
6800 Hódmezővásárhely, Kutasi út 36. Tel: 06-62/246-074
- Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola és Pedagógiai Szakszolgálat
1082 Budapest, Üllői út 76. Tel: 06-1/313-9288
- Koncz Dezső Általános Iskola, Diákotthon és Gyermekotthon
8790 Zalaszentgrót, Zala u. 1. Tel: 06-83/360-224
- SZSZB Megyei Önk. Bárczi Gusztáv Általános Iskola és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola
4400 Nyíregyháza, Szarvas u. 10-12. Tel: 06-42/422-003
- Óvoda, Általános és Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon, Pedagógiai Szakszolgálat
4220 Hajdúböszörmény, Radnóti Miklós u. 5.
Tel: 06-52/561-848
- KEMŐ Általános Iskolája, Speciális Szakiskolája és Diákotthona
2890 Tata, Új út 21. Tel: 06-34/587-470

A Munkahelyi Gyakorlat programot kidolgozó, szakmai háttérrel biztosító Salva Vita Alapítvány segít:

- felvilágosítással;
- szakmai tanácsadással;
- referenciákkal;
- információkkal.

Cím:

1081 Budapest, Népszínház u. 17.

Tel: 06-1/323-1256, 06-1/210-0927

honlap: www.salvavita.hu, e-mail: info@salvavita.hu

A civil szervezetek segítenek:

- tájékoztatás nyújtásával az önálló életvitel megsegítéséhez;
- speciális programokkal, fejlesztésekkel;
- érdekvédelmi képviseléssel;
- információkkal, tanácsadással.

Néhány cím:

- **ÉFOÉSZ** 1085 Budapest, Üllői út 14. Tel: 06-1/411-1356,
honlap: www.efoesz.hu, e-mail: efoesz@efoesz.hu

- **Kézenfogva alapítvány**

1093 Budapest, Lónyai u. 19. Tel: 06-40/200-320,

honlap: www.kezenfogva.hu, e-mail: kezenfogva@c3.hu

- **Fogyatékos Gyermek, Tanuló Felzárkoztatásáért Országos Közalapítvány**

1054 Budapest, Báthory u.10. Tel: 06-1/302-3007,

honlap: www.fgyk.hu, e-mail: fgyk@fgyk.hu

A helyi civil szervezetek címeit önkormányzatoktól, megyei telefonkönyvekből tudhatják meg.

Útkereső

„A fejlődés legfontosabb kulcsa az emberi választásban rejlik”

(George Eliot)

A speciális szakiskola elvégzése után sürgetővé válik a fiatalok számára a Hogyan tovább? kérdésének megválaszolása.

Először is arról kell dönteni, hogy újabb szakma elsajátításáért a továbbtanulást választják, vagy inkább a munkavállalás útját.

Az alábbiakban a munkakeresésre vonatkozó kérdésekre adunk választ.

Hol dolgozhat értelmi sérült fiatal?

- Általában **szociális foglalkoztatók, célszervezetek** várják a sérült munkavállalókat. Ezeken a védettnek nevezett munkahelyeken többségében megváltozott munkaképességű emberek dolgoznak. Az ott végzett munkatípusok (gyöngymérés, Kinder-tojás összeállítás, gémkapocs kimérés, dossziéhajtogatás) nem mindenkinek jelentenek képességeiknek megfelelő munkakört, bár e lehetőségek nélkül sokaknak csak a rokkantnyugdíj vagy egyéb szociális segélyek jelentenének egyetlen megélhetési lehetőséget.
- Az **integrált foglalkoztatás** azt jelenti, hogy a sérült ember az elsődleges munkaerőpiacon, normál bérezésért, ép társai, és nem védett körülmények között dolgozik.
- Egyéb lehetőségként megjelenik még a **családi vállalkozásokban** való foglalkoztatás.
- A **ház körül** adódó munkákban való aktív részvétellel sokan hozzájárulnak a család megélhetéséhez, azonban ez sem munkaviszonnyal, sem bérezéssel nem jár.

Hogyan juthat munkához értelmi sérült fiatal?

- Önmaga keres állást hirdetési újságokból, munkáltatók felkeresésével.
- Rokonok, ismerősök ajánlanak munkalehetőséget, adnak referenciát.
- **Civil szervezetek** segítenek munkához jutni.
- **Munkaügyi Központ** közvetítésén keresztül, esetleg valamilyen támogatási forma igénybevételével.

A megyei munkaügyi központok és helyi kirendeltségek, valamint ezen belül az ország több pontján működő FIT-ek (Foglalkozási Információs Tanácsadók) és RIC-ek (Rehabilitációs Információs Centrumok) segítenek:

- munkanélküliként való regisztrálásban;
- álláskeresésben munkaközvetítéssel;
- tájékoztatás nyújtásával szakmákról, munkahelyekről, azok követelményeiről;
- pályorientációs felméréssel;
- munkavállalási, rehabilitációs tanácsadással;
- rehabilitációs munkacsoport felkeresésében;
- az elhelyezkedésnél igénybe vehető támogatási formákról szóló tájékoztatással.

A munkaügyi központok címeit a www.afsz.hu honlapon, illetve a megyei telefonkönyvekben lehet megtalálni.

- Az ország több pontján működik **Támogatott Foglalkoztatás (TF) szolgáltatás**, amely az értelmi sérült emberek **integrált munkavállalását** segíti.

A TF szolgáltatás lehetőséget nyújt arra, hogy az értelmi sérült emberek egyéni szükségleteiknek megfelelően, nyílt munkaerőpiaci munkahelyeken, ép társaik között, az elvégzett munka értékének megfelelő fizetésért dolgozzanak.

A **Salva Vita Alapítvány** a TF szolgáltatás hazai módszereinek kidolgozója és szakmai koordinálója. A hosszantartó foglalkoztatás érdekében Budapesten és környékén segít:

- egyénre szabott, komplex felméréssel és felkészítéssel;
- értelmi sérült emberek integrált munkaerőpiaci elhelyezésével;
- munkahelyeken való utókövetéssel;
- fejlesztő programokkal;
- munkáltatók és munkavállalók számára munkaerőpiaci információkkal.

Az Alapítvány elérhetősége:

1081 Budapest, Népszínház u. 17. Tel: 06-1/323-1256, 06-1/210-0927

honlap: www.salvavita.hu, e-mail cím: info@salvavita.hu

További TF szolgáltatást nyújtó szervezetek az országban:

- **Szimbiózis Alapítvány**
3535 Miskolc, Kisszilvásvölgy 76. Tel: 06/46-357-637
e-mail cím: szimbiózis@szimbiózisalapitvány.axelero.hu
- **„Fogd a kezem!” Alapítvány – „Dolgozz velem!” Iroda**
7634 Pécs, Kovács Béla u. 10. Tel: 06/72-251-125
e-mail cím: dolgozzvelem@dravanet.hu
- **Életet Segítő Alapítvány**
8200 Veszprém, Lóczy Lajos u. 42. Tel: 06/88-422-495
e-mail cím: esa-tf@freemail.hu
- **Kék Madár Alapítvány**
7100 Szekszárd, Szent István tér 15-17. Tel: 06/74-512-048

Kedves Olvasó!

Életünk meghatározó pontja a továbbtanulás, a szakmaválasztás. A társadalom többsége számára ez – ha esetenként nem is könnyen – megvalósítható. Az értelmi fogyatékos fiatalok számára azonban ez is különös nehézséggel jár.

A szakképzésben kiemelt jelentősége van a gyakorlat megszerzésének. A későbbi életutat alapvetően befolyásolja, hogy a fiatal hogyan, milyen körülmények között szerzi meg a szakképesítés alkalmazásához szükséges gyakorlatot. Különösen igaz ez a fogyatékos fiatalok, s ezen belül is az értelmileg fogyatékos fiatalok esetében. Mindannyian tudjuk, hogy ezeket a fiatalokat a társadalom nagyon nehezen fogadja be, s éppen ezért a munkahelyi gyakorlat megszerzése is különös nehézséggel bír számukra. A Fogyatékos Gyermekéért Közalapítvány és a Salva Vita Alapítvány kezdeményezése és megvalósuló programja tényleges lehetőséget nyújt. A közalapítvány és az alapítvány által indított program a valós életben végzett gyakorlat biztosításával segíti a könnyebb beilleszkedést, a valós munkatapasztalatok megszerzését. A fiatalok a termelőmunkában végzett gyakorlattal nem csak a valós munkakörülményeket ismerik meg, hanem a munkáltatók is megismerik őket. Ez a kettős megismerés döntő jelentőségű egy

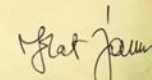
esetleges munkahely megszerzése esetén. Meggyőződésem és tapasztalataim is azt támasztják alá, hogy a fogyatékos emberek, ha munkát kapnak, akkor ők a legjobbak között teljesítenek, mert tudják, érzik, hogy a munka elvesztése nehezebb helyzetbe hozza őket, mint a többieket, s újból munkát szerezni sokkal nagyobb erőfeszítést igényel számukra.

Kérem mindazon munkáltatókat, akik elolvassák ezt a kiadványt, hogy tájékozódjanak a programról, keressék meg a fogyatékos fiatalok szakképzését végző iskolákat, higgyék el, hogy ténylegesen jó teljesítményképes munkaerőhöz juthatnak a sérült, fogyatékos emberek alkalmazásával.

Kérem azokat, akik ezt az anyagot olvassák, adják tovább munkáltatóknak a tájékoztatót. Hívják fel a munkáltatók figyelmét arra, hogy ez a program tényleges lehetőséget nyújt mindkét félnek, a munkát kereső és munkát adó számára is.

Kívánok minden szervezőnek és programban érintettnek eredményes munkát és sok sikert.

Tisztelettel:

Jakab János

szakképzési helyettes államtitkár

Oktatási Minisztérium